

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

Nr.	Opmerking	Reactie
1	<p>Wat gebeurt er als het peil in VZM boven NAP + 2,30 m stijgt? Hoe wordt dan gehandeld?</p> <p>Het MER besteedt geen aandacht aan de kans dat de maximale opzet meer dan NAP + 2,30 kan zijn en de mogelijke gevolgen daarvan.</p>	<p>Waterstand op VZM wordt tijdens waterberging niet beperkt. Waterstandverloop wordt wel bewaakt/gevolgd. Als de waterstand stijgt tot boven de berekende Maatgevend Hoogwaterstand (MHW) van NAP + 2,30 is er sprake van een zeer exceptionele situatie in het gehele Benedenrivierengebied, waarbij de waterstanden de Maatgevende Hoogwaterstanden overschrijden en er gesproken kan worden van 'calamiteit'.</p> <p>Indien de maatgevende hoogwaterstand op het Volkerak-Zoommeer (per 2010 berekend op NAP +2,30 m) wordt overschreden, is er sprake van een calamiteit en treedt 5.28 Waterwet e.v. (paragraaf 5. 'Gevaar voor waterstaatswerken') in werking.</p> <p>(Zie ook onder punt 3 en 14.)</p>
2	<p>Wat doen we als de Maeslantkering faalt? Toch bergen?</p>	<p>Gecontroleerd wordt of de Europakering daadwerkelijk dicht is (gaat). Dit is een go – no go criterium; d.w.z. dat de waterberging niet wordt ingesteld als de Maeslantkering faalt.</p>
3	<p>Wanneer is er sprake van beheermaatregel en wanneer van calamiteit? Waar ligt omslagpunt?</p>	<p>Water bergen op het Volkerak-Zoommeer is een bewuste waterhuishoudkundige handeling en een voorziene en voorzienbare beheermaatregel.</p> <p>Voorzien: het is een maatregel in het kader van het Programma Ruimte voor de Rivier, die een van te voren berekend positief effect op de waterveiligheid zal hebben.</p> <p>Voorzienbaar: de maatregel zal wellicht zeer zelden worden ingezet (kans 1/1430 per jaar), maar, door de meteorologische voorspellingen voor storm en de verwachte peilopzet op zee en de verwachte rivierafvoeren, met hydraulische modellen kunnen de verwachte waterstanden op de benedenrivieren enkele etmalen van te voren worden voorspeld.</p> <p>Een verwachte overschrijding van het kritische inzetpeil op het Hollandsch Diep kan dus enige tijd van te voren worden voorspeld.</p> <p>Daarmee is waterberging, hoewel zeer zeldzaam en uitzonderlijk, geen calamiteit.</p> <p>Er zal pas sprake van een calamiteit kunnen zijn als er toch waterstanden op treden, die het niveau van de Maatgevende Hoogwaterwaterstand overschrijden. Op dat moment hoeft er nog geen sprake te zijn van overstroming of bezwijken van dijken, maar de situatie wordt dan wel kritisch.</p> <p>(Zie ook onder punt 1.)</p>
4	<p>Bekleding van Oesterdam en Philipsdam wordt hersteld na eventuele schade. Hoe gebeurt dat? Hoe wordt getoetst? Wordt geld voor herstel gereserveerd?</p>	<p>Schade aan dijken en kunstwerken wordt na beëindiging waterberging geïnventariseerd en zo nodig hersteld. Herstelkosten komen in principe ten laste van de dijkbeheerder.</p>
5	<p>Extra bodembescherming Krammersluizen noodzakelijk. Het plan</p>	<p>In het MER (aanpassingen aan dijken en dammen) en het Waterbergingsplan is aangegeven, dat er</p>

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

	voorziet daar niet in. Welke afweging is gemaakt?	(beperkte) maatregelen aan de bodembescherming bij de Krammersluizen worden genomen. Het voornemen is om tevens de wandschuiven beperkt in te zetten, waardoor de stroomsnelheden beperkt blijven en schade wordt voorkomen. (Overigens geldt het gestelde onder 4; schade na waterberging wordt geïnventariseerd en zo nodig hersteld).
6	Nadere afspraken nodig over handelwijze m.b.t. gedeeltelijk onder water lopen van weg over de Oosterdam.	Aankondiging van inzet waterberging bij alle belanghebbenden. Nader overleg met de veiligheidsregio's is voorzien. Voorshands wordt de situatie bij de Oosterdam niet als significant onveilig gezien; mede gezien de kleine kans van optreden en de mogelijkheid om de parallelweg te gebruiken.
7	Onduidelijkheid over maatregelen Paviljoenpolder tegen wateroverlast.	In het MER en het Waterbergingsplan worden de mogelijke maatregelen genoemd ter bescherming van de buitendijkse objecten (gasinstallatie en transformatorhuisje). De effecten op het buitendijkse landbouwgebied worden in het MER beschreven als minimale schade. Het Landbouweconomisch Instituut (LEI) heeft nader onderzoek gedaan. Geconcludeerd is dat er geen maatregelen worden voorzien.
8	Worden er hoogwatervluchtplaatsen voor vee aangelegd op de Hellegatsplaten?	In het MER en het Waterbergingsplan worden de alternatieven voor mogelijke maatregelen voor veiligheid grote grazers behandeld. Belanghebbenden worden tijdig voor de inzet van de waterberging geïnformeerd conform het Inzetprotocol. De Heckrunderen op de Hellegatsplaten zijn vanwege hun onhandelbare karakter niet te evacueren. Geconcludeerd is dat daarom het voorstel is om ze te vervangen door een meer hanteerbare soort vee, die dan via een eenvoudige hoogwatervluchtroute kan worden geëvacueerd en achter de dijk kan worden opgevangen.
9	Faalkansen van Volkeraksluizen moeten in beeld worden gebracht. Wat gebeurt er als ze niet open kunnen?	Om de waterberging succesvol te laten verlopen, worden er voorafgaand aan de daadwerkelijke berging activiteiten uitgevoerd, waaronder het controleren van de verschillende 'regelkranen' op inzetbaarheid, waaronder de Volkeraksluizen. Periodiek (minimaal jaarlijks) worden de doorlaten keermiddelen getest op hun werking. In het kader van het Inzetprotocol is voorzien dat een faalkans-analyse voor het gehele waterbergingsproces wordt uitgevoerd.
10	Aandacht voor verlegging 380 KV leiding in hals van Zuid-Beveland. Het voorgenomen tracé ligt langs de A58. Bij berging komt daar water te staan.	In het MER is geen rekening gehouden met verlegging. Als het RIP waterberging in werking treedt voordat de verlegging wordt uitgevoerd, moet bij de uitvoering rekening worden gehouden met waterberging.
11	Kunnen gasleidingen in het gebied de waterberging verdragen?	Voor de paviljoenpolder is de beoordeling gemaakt dat de aanwezige gasleidingen de waterstanden tijdens waterberging verdragen.
12	Wordt er tijdens berging nog (gefaseerd) doorgespuid naar Oosten- en Westerschelde?	In het onderzoek wordt daarop niet ingegaan. In het Inzetprotocol wordt ervan uitgegaan dat de 'deuren' rondom het VZM dicht staan (of zeker

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

		dicht gaan voor wat betreft de grote Brabantse spuisluisen) vóór daadwerkelijke inzet van waterberging en pas weer open gaan als de waterberging wordt afgebouwd. Er wordt niet doorgespuid naar de Ooster- en Westerschelde.
13	Er moet duidelijkheid zijn over het Peilbesluit en over de vervolgpcedures. In het bijzonder gaat het daarbij om de schaderegeling.	Over de laatste versie van het ontwerpbesluit tot wijziging van het Peilbesluit is overeenstemming met RWS-Zeeland en de overige belanghebbenden. In de schaderegeling is voorzien.
14	Er moet afstemming komen met de veiligheidsregio. Wanneer is er sprake van een calamiteit? Ook moet er een organisatorische inbedding komen van de waterbergingsorganisatie. Er ligt een relatie met faalkansen en de kosten van organisatie van beheer en onderhoud.	Overleg met de veiligheidsregio is voorzien bij de uitwerking van het Inzetprotocol. Overschrijding van het MHW wordt beschouwd als een calamiteit. Er is ook in een faalkansanalyse voorzien. Verdere organisatorische inbedding zal plaats hebben bij de uitwerking van het Inzetprotocol in inzethandleidingen en draaiboeken. Bij deze verdere uitwerking is ook voorzien in een calamiteitenplan voor extra buitengewone (calamiteuze) omstandigheden zoals waterstanden op VZM die NAP +2,30 m overschrijden en de situatie dat Maeslantkering faalt. Er is ook voorzien in het instellen van een consultatieteam. Hierin kan deskundigheid en beslissingsbevoegdheid worden ondergebracht om desgewenst te kunnen opschalen naar een hoger niveau bij onvoorziene omstandigheden.
15	Geen ruimte laten voor inzet van waterberging waarvoor die niet is bedoeld.	Het besluit tot berging wordt alleen genomen als dat voor de waterveiligheid rondom Hollandsch Diep en Haringvliet noodzakelijk is. De beslisriteria zijn eenduidig vastgelegd in het Inzetprotocol.
16	Er is zorg over de aanvoer van vervuild slib.	In het onderzoek (zie MER) wordt een overschrijding van de slibkwaliteit-klasse grens A niet voorzien. Door verbetering van de slibkwaliteit op het Hollands Diep zal het effect op VZM kleiner worden. Er zijn leemten in kennis over slibgehalten bij hoge rivierafvoeren.
17	Onduidelijk is of de KRW-doelen door de waterberging worden beïnvloed.	De berging zal beperkte effecten hebben op de waterkwaliteit. De KRW doelen zoals die gesteld zijn voor de diverse biologische kwaliteitskenmerken worden niet gefrustreerd als gevolg van de bergingsactie.
18	Komt het verdrag met Vlaanderen over de Schelde-Rijn verbinding niet in gedrang? Is rekening gehouden met voorspuien?	De Vlaams-Nederlands Schelde Commissie (VNSC) heeft geconcludeerd dat het Verdrag door de waterberging, incl. het voorspuien, niet wordt geschonden.
19	Meerpalen, steigers en remmingswerken moeten tijdens berging zichtbaar blijven voor de scheepvaart. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de bereikbaarheid van kegeligplaatsen.	Voor de beroepsvaart zijn alle voorzieningen bij het onderzoek in ogenschouw genomen. Een deel blijft functioneel, voor een ander deel zullen aanpassingen noodzakelijk zijn en/of worden er voorzieningen getroffen in het Inzetprotocol in de vervolgfase.
20	Schippers (beroepsvaart en pleziervaart moeten tijdig worden gewaarschuwd.	Aankondiging waterberging en geven van informatie aan belanghebbenden is voorzien voor de verschillende fases van het waterbergingsproces in het Inzetprotocol.

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

21	Er is onvoldoende aandacht voor effecten van voorspuien en gefaseerd spuien met zoet water op de Oosterschelde. Dit is een gevoelig punt voor de schelpdiersector.	Zie ook reactie bij punt 12. In het MER wordt expliciet op effecten van zoet water op de Oosterschelde ingegaan; ook tijdens voorspuien. Gezien de ondergrenzen van zouttolerantie van schelpdieren is de verwachting dat de mosselcultures geen schade oplopen.
22	Er is nog geen duidelijkheid over een keermiddel bij Tholen. Voor het nautisch beheer is van belang dat de overnachtingssteigers in de haven van Tholen behouden blijven.	Over een keermiddel bij Tholen zijn werkateliers georganiseerd. De voor- en nadelen van de verschillende opties zijn naast elkaar gezet. Bij de afwegingen voor het besluit over het keermiddel, weegt het belang van de overnachtinghaven en een goede toegankelijkheid daarvan mee. De conclusie is getrokken dat een keermiddel in de havenmond niet gewenst is.
23	Als de binnendijkse wateroverlast als gevolg van berging groter wordt, is daarvoor een tegemoetkoming op zijn plaats.	Over de te verwachten effecten van de berging en de te nemen maatregelen ter voorkoming van binnendijkse wateroverlast bestaat overeenstemming met de belanghebbenden.
24	De waterstand kan bij berging hoger oplopen dan NAP + 2,30 m; in 2050 tot NAP + 2,85 m. Voor dijkvakken die verbeterd worden, moet daarom rekening worden gehouden met een hoger ontwerppeil.	Bij het ontwerp van maatregelen is rekening gehouden met een ontwerppeil van NAP + 3,00 m. Periodiek worden de primaire keringen getoetst (om de 6 jaar) en worden dan nieuwe MHW's en toets-/ontwerppeilen vastgesteld.
25	Bij beoordeling effecten havenfront Tholen is geen onderscheid gemaakt tussen zoete en zoute scenario.	Een keermiddel kan voorkomen dat de woningen van het havenfront en ook een aantal andere voorzieningen bij berging onder water komen te staan. Zonder keermiddel treden de effecten op, zoals die in het MER voor buitendijks gelegen objecten zijn beschreven. Daarbij is wel onderscheid gemaakt tussen de effecten van een zout en een zoet scenario. De extra schade door zout water is zeer klein door de korte duur van de berging.
26	Beoordeling effecten op landbouw in Bathse Driehoek voor het zoute scenario (neutraal tot licht negatief) is/likt aan de lichte kant. Afhankelijk van het gewas kan de landbouw veel schade ondervinden.	Inundatie van de landbouwgronden met zout water leidt tot grotere schade dan inundatie met zoet water. Ervan uitgaande dat er in de winter geen gewassen op het land staan, zal dat niet tot directe schade leiden. Inundatie en infiltratie met zout water van de bodem kan wel tot langduriger vermindering van opbrengsten leiden.
27	Voor de Paviljoenpolder is de te nemen maatregel (kering langs het Spuikanaal) nog in discussie	In de werkateliers zijn alternatieve mogelijkheden verkend. De conclusie is getrokken dat er geen kering langs het Spuikanaal noodzakelijk is.
28	Door de waterstandsverhoging kunnen de West-Brabantse rivieren niet meer onder vrij verval lozen	Zie ook onder punt 23. Over de te verwachten effecten van de berging en de te nemen maatregelen ter voorkoming van binnendijkse wateroverlast, zoals extra mobiele pompen, bestaat overeenstemming.
29	Het streven moet zijn om het peil op het VZM zo snel mogelijk terug te brengen naar het minmaal toegestane peil van 0,10-NAP. Dit om effecten van de waterberging in West-Brabant zo snel mogelijk teniet te doen.	Het peil zal zo snel als mogelijk is met de beschikbare spuicapaciteit bij de Volkerakspuisluizen, Krammersluizen en de Bathse spuisluis worden teruggebracht naar de laagst haalbare waterstanden zoals passend binnen het normale peilregime.
30	De schaderegeling in het Waterbergingsplan is niet in overeenstemming met de Waterwet	Voor schade als gevolg van de inzet van waterberging zijn de artikelen 7.14 en 7.15 van de Waterwet van toepassing. Er is een aparte notitie schaderegeling opgesteld.

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

31	Geadviseerd wordt in de toelichting van het Rijksinpassingsplan de verhouding (relatie) te beschrijven tussen het 'ruimte voor de rivier-project Volkerak-Zoommeer' en de 'zoet-zout-studie Volkerak-Zoommeer' die later wordt afgerond.	De PKB 'ruimte voor de rivier' is geldend rijksbeleid. De formele beslissing over het weer zout maken van het Volkerak-Zoommeer is nog niet genomen.
32	Geadviseerd wordt in de toelichting op het RIP onder projectbeschrijving aan te geven dat de hydraulische taakstelling door waterberging wordt behaald voor een bepaald aantal uren.	In het onderzoek is het waterstandsverloop van waterberging berekend. Omdat dat verloop afhankelijk is van vele variabelen is de duur van de waterberging geen vast gegeven, maar zijn bandbreedten aangegeven.
33	Geadviseerd wordt aan te geven wat er gebeurt als de maximale capaciteit van de waterberging is bereikt	Zie antwoord bij punt 1
34	De begrenzing dubbelbestemming wordt gelegd op hartlijn kruin. De buitenkruin waterkering is een logischer begrenzing.	De grens van de dubbelbestemming Waterstaat – Waterbergingsgebied is bewust op de kruin van de waterkering gelegd omdat het daadwerkelijk bergen van water zich immers tussen de omliggende waterkeringen afspeelt.
35	Vigerende bestemmingen zijn niet steeds afgestemd op de beoogde waterberging. Dat geldt voor Speelmansplaten. Tholen, Waterfront II, is afgestemd op NAP + 2,50 en niet op + 2,85 in 2050.	Correct, het genoemde peil is wel een MHW met een kleinere kans van optreden. In het vigerende bestemmingsplan Speelmansplaten is door de gemeente toegezegd dat de woningen gebouwd zullen worden op terpen, zodat er geen wateroverlast zal optreden. Voor de beoordeling van de effecten van waterberging is rekening gehouden met een inzetpeil op het Hollands Diep bij de Volkeraksluizen van NAP + 2,60 m. Dit peil hoort bij de inzetfrequentie van de waterberging in 2015 van gemiddeld eens per 1430 jaar. Bij handhaving van dat inzetpeil zal naar verwachting de frequentie in 2050 zijn opgelopen naar gemiddeld eens per 550 jaar.
36	De strook grond aan landzijde krijgt een dubbelbestemming waterkering en enkelbestemming waterkering. Daarnaast kan er nog sprake zijn van een oorspronkelijk waterstaatkundige bestemming. Dit is niet duidelijk.	Deze systematiek van bestemmen van waterberging is gekozen om enerzijds onderliggende vigerende bestemmingen in tact te laten (dubbelbestemmingen) en anderzijds aanpassingen te plegen waar dat onvermijdelijk is (enkelbestemmingen). Dit laatste was nodig waar de oorspronkelijk agrarische bestemming moet wijken voor de (enkel)bestemming waterkering.
37	37. Bestemmingsplannen Reimerswaal en Tholen ontbreken.	Deze zijn toegevoegd.
38	Geadviseerd wordt de bestemmingsregeling conform andere Rijksinpassingsplannen ('t Zwin, Hedwigepolder) te bepalen.	In de genoemde concept- of voorontwerp-Rijksinpassingsplannen moeten de vigerende bestemmingen (meestal agrarisch) wijken voor de nieuwe natuurbestemming. In het RIP VZM kunnen de onderliggende vigerende bestemmingen doorgaans gehandhaafd blijven (zie ook antwoord bij punt 36)
39	Er is sprake van een medebestemming. Voorkeur voor een primaire bestemming.	Zie reactie bij punt 36 en 38. Het introduceren van een primaire bestemming tast vigerende bestemmingen aan en past niet in de gekozen systematiek.
40	Wat zijn consequenties van het overgangsrecht voor het huidig gebruik?	Vigerende bestemmingen en daarbij behorend gebruik worden door de waterberging niet aangetast. Er is dus ook geen sprake van overgangsrecht.

Inhoudelijke opmerkingen en aandachtspunten t.b.v. de watertoets.

41	Valt maatregel stabiliteit op traject 79.5 – 81.4 binnen bestemming Waterstaat-Waterkering?	Het gaat hier om verbetering van de binnenwaartse stabiliteit. Voor het gedeelte waar gebruik moet worden gemaakt van grond met een agrarische (of andere dan een waterstaats-) bestemming geldt de enkelbestemming Waterkering. Voor het overige gedeelte geldt de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering.
42	Haven Tholen met afsluitmiddel is geen waterbergingsgebied	Geconcludeerd is dat er een kering in de haven van Tholen wordt aangelegd. De haven wordt onttrokken aan het waterbergingsgebied.
43	Spuikom (Bathse Driehoek) en andere objecten vallen binnen begrenzing waterbergingsgebied. Is dat juist?	De waterberging wordt ingesteld binnen het gebied dat door primaire waterkeringen wordt omgeven. De Bathse Driehoek hoort daartoe. De Plangrens van het RIP is daarop afgestemd.
44	Als langs de Bathse dijk extra grond wordt aangebracht, leidt dat tot groter ruimtebeslag en het bestemmen van de dijk.	Er is geconcludeerd dat er geen kering langs het Spuikanaal noodzakelijk is. Als er langs de Bathse dijk extra grond nodig is ter versterking daarvan, past dat binnen de huidige bestemming Waterkering.
45	De bij de waterkering behorende beschermingszone dient volgens de provinciale verordening ruimte van de provincie Noord-Brabant ook op de plankaarten te worden opgenomen.	De opmerking is relevant voor die gedeelten van de waterkering waarvan de binnendijkse stabiliteit moet worden aangepast en waarvoor extra ruimtebeslag binnendijks nodig is. Conform de verordening zou daarvoor de beschermingszone mede moeten worden aangepast. Nu uiteindelijk gebleken is dat aan de keringen in Noord-Brabant geen stabiliteitswerken meer behoeven te worden uitgevoerd, is aanpassing van de beschermingszone in Brabant niet meer aan de orde.
46	Aanpassing gemeentelijke bestemmingsplannen nodig voor inpassing beschermingszones, maar wordt geblokkeerd door werkingsduur RIP (9 jaar geen bestemmingsplannen voor grondgebied waarop RIP van toepassing is)	Zie ook antwoord bij punt 45. Het RIP krijgt een werkingsduur van 4 jaar, die nodig is om de voorbereidende fysieke werkzaamheden voor de waterberging uit te kunnen voeren. Nieuwe gemeentelijke bestemmingsplannen of aanpassingen daarin ten behoeve van de instelling van beschermingszones worden niet belemmerd.
47	Om verwarring te voorkomen is in het RIP duidelijke definitie van waterkering nodig.	Bedoeld is de definitie uit de Waterwet. In de toelichting zal de omschrijving van het begrip waterkering worden opgenomen.
48	Aangeven wat de nadere uitwerking inhoudt voor nieuwe bestemmingen door het RIP	Nadere uitwerking volgt uit ontwerp-RIP
49	In het RIP (verbeelding en regels) ontbreken objecten, zoals bestaande persleidingen in waterkeringen	Waar nodig zijn verbeelding en regels RIP aangepast
50	Dijkverbeteringen hebben mogelijk invloed op persleidingen.	In het Technisch Ontwerp is daarmee rekening gehouden
51	Niet enkel de waterkeringszone, maar ook de volledige beschermingszone moet in de bestemming worden opgenomen volgens de provinciale Verordening Noord-Brabant	Zie ook antwoord bij punt 45. Omdat het project waterberging de bestaande begrenzing van waterkeringen in Noord-Brabant niet wijzigt, is de opmerking niet relevant voor dit project, maar gaat het hier om de eigen verantwoordelijkheid van de betrokken gemeenten om hun bestemmingsplannen af te stemmen op de provinciale Verordening.